

Abdijkerk
Willem III straat 40 2552 BS Den Haag - Loosduinen

Orgelzomer 2023

Aanvang 15.30 uur
Toegang gratis met collecte

02 • 07
Gijsbert Kok
09 • 07
Warner Fokkens
16 • 07
Aarnoud de Groen
23 • 07
Philip Crozier
30 • 07
Jeroen de Haan
06 • 08
Steven Knieriem
13 • 08
Erik Koevoets
20 • 08
Niels de Klerk
27 • 08
Maarten Wilmink
09 • 09
Gijsbert Kok

Dispositie Reichner-Bätz-Steendam orgel

Hoofdwerk (C-f''')

Bourdon	16 vt **
Prestant	8 vt *
Holpijp	8 vt *
Octaaf	4 vt *
Fluit	4 vt **
Quint	3 vt *
Octaaf	2 vt *
Mixtuur	II-III */**
Cornet	V **
Trompet	8 vt b/d **

Rugwerk (C-f''')

Prestant	8 vt *
Bourdon	8 vt *
Viola di Gamba	8 vt **
Octaaf	4 vt *
Fluit	4 vt **
Roerquint	3 vt *
Gemshoorn	2 vt *
Dulciaan	8 vt b/d **
Tremulant	
Afsluiter	

Pedaal (C-d')

Subbas	16 vt ****
Gedekt	8 vt ***
Basson	16 vt ****

HW-RW/Ped-HW, Calcant

*	<i>Reichner</i>
**	<i>Witte 1856</i>
***	<i>Witte 1864</i>
****	<i>Steendam 2006</i>

1780

Joachim Reichner (Hoofdwerk)

1791

Joachim Reichner (Rugwerk)

1856

Bätz & Co (C.G.F. Witte) (renovatie)

1908

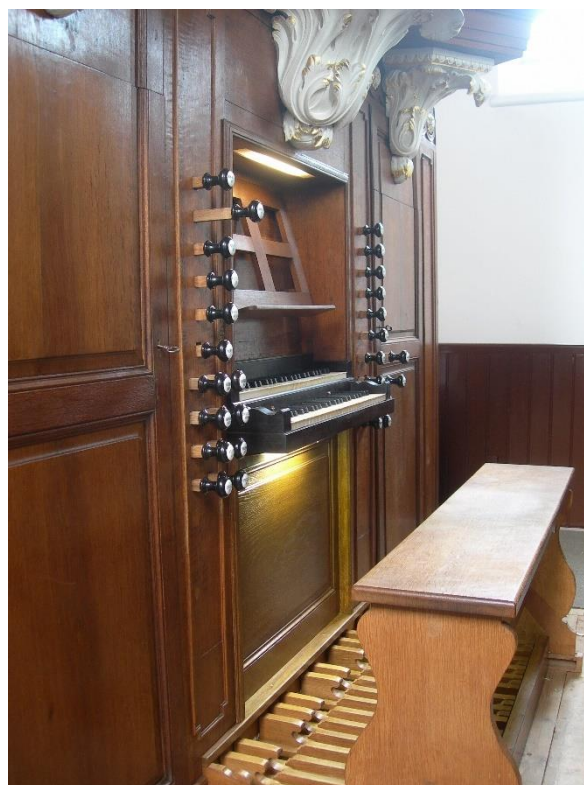
J. de Koff (n.a.v. kerkrestauratie)

1975

Flentrop (n.a.v. kerkrestauratie)

2006

Orgelmakerij Steendam
(restauratie en uitbreiding)

Zomer 2023

Ook in 2023 mogen we u op de zondagmiddagen weer verwelkomen in onze prachtige Abdijkerk om te luisteren naar mooie muziek die een keur van talent-volle organisten uit ons fraaie orgel tevoorschijn weet te toveren.

Na afloop bieden wij u graag een kopje koffie of thee aan en kunt u met elkaar en/of met de concertgever even 'napraten' en/of onze boekentafel bekijken.

Met ons kerk-tv systeem zullen we alle concerten ook streamen, zodat u – mocht u niet aanwezig kunnen zijn - het concert thuis (achteraf) kunt meemaken. Ga daarvoor naar onze website www.abdijkerk.info.

Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van Loosduinen als stadsdeel van Den Haag worden tijdens de eerste drie concerten historische theaterscènes gespeeld. Deze scènes gaan over de bouwer en de schenker van het orgel, over het ontstaan van 'Die Haghe' vanuit Loosduinen en over de legende die Loosduinen en de Abdijkerk eeuwenlang tot bedevaartoord heeft gemaakt.

Op **Monumentendag** 9 september 2023 is er van 10.00 tot 16.00 uur een *boekenmarkt* met prachtige en soms zeldzame boeken voor weinig geld! Ook zijn er ieder uur *inloop-orgelbespelingen* en geeft Gijsbert Kok een *slotconcert* om 15.30 uur. Het programma daarvan vindt u achterin dit boekje.

Het orgel juicht

Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van Loosduinen als stadsdeel van Den Haag worden tijdens drie zomerorgelconcerten historische theaterscènes gespeeld. Deze scènes gaan over de bouwer en de schenker van het orgel, over het ontstaan van 'Die Haghe' vanuit Loosduinen en over de legende die Loosduinen en de Abdijkerk eeuwenlang tot bedevaartoord heeft gemaakt.

Zondag 2 juli 2023

Cornelis Steengracht bestelt orgel bij Joachim Reichner

In 1780 liet de op landgoed Westcamp woonachtige edelman Cornelis Steengracht een orgel bouwen voor de Abdijkerk in Loosduinen. Westcamp wordt hierbij gelieerd aan de eerdere eigenaar Johan van Oldenbarneveld, zijn zoon Reinier en Jacob Westerbaen, de 17de eeuwse stichter van landgoed Ockenburgh. Steengracht is achterkleinzoon van Michiel de Ruyter. In deze ludieke scène geeft Steengracht de opdracht voor de bouw van het orgel aan Joachim Reichner. Zijn vroeg overleden echtgenote Coba van Hoorn (begraven in de Abdijkerk) komt daarbij ter sprake, evenals het valse zingen van de psalmen door de kerkgangers.

Zondag 9 juli 2023

Graaf Floris IV vertelt Machteld over zijn plan voor 'Die Haghe'

De 13e eeuwse geschiedenis van Loosduinen en het ontstaan van Den Haag komen in deze scène bij elkaar. De in Loosduinen wonende graaf Floris IV vertelt zijn echtgenote Machteld dat hij van Dirk van Wassenaar een boerenhoeve aan een duinmeer heeft gekocht (de latere hofvijver). Daar wil hij een nieuw kasteel gaan stichten. Machteld voelt daar niets voor, want ze woont zo mooi in Loosduinen. Uiteindelijk wordt zij met een bijzonder argument overgehaald, zoals in het gezamenlijke lied te horen is...

Zondag 16 juli 2023

Margaretha beklagt zich bij echtgenoot Herman van Henneberg

Dat Margaretha van Henneberg, dochter van graaf Floris IV en zus van Rooms koning Willem II, 365 kinderen zou hebben gebaard, is in heel Europa verteld en beschreven geweest. Het heeft Loosduinen vier eeuwen lang op de kaart gezet als internationaal bedevaartoord voor vrouwen die geen kinderen konden krijgen. De dialoog ontstaat doordat de overleden Margaretha verschijnt aan haar man Herman van Henneberg. Uiteraard komt daarbij hungearrangeerde huwelijk te sprake, evenals de ontstane legende. In het slotlied troost Henneberg haar met de gedachte dat ze niet voor niets is gestorven.

Projectleider: Hanneke Besseling

Tekst, muziek en regie: Piet Bogaards

Arrangementen: Gijsbert Kok

Geluid: Jos Diergaarde

Foto: Erick Kicken

Wij danken onze sponsors hartelijk voor hun financiële steun aan dit project.

het Prins Bernhard
cultuurfonds

ZABAWAS

Toelichting

Bachs vroege *Preludium in a* doet door het eenstemmige passage-werk en de pedaalsolo nog aan de stijl van Buxtehude denken, maar de door-dachte opbouw van het stuk is al typisch Bach. De fuga valt op door het dansante karakter van het thema.

Het trio BWV 1027a is een orgeltranscriptie van het Allegro moderato uit de sonate voor viola da gamba en klavecimbel, BWV 1027. Het is onbekend of de bewerking door Bach zelf gemaakt is of door een tijdgenoot.

Charles-Marie **Widor** was maar liefst 64 jaar organist van de Saint-Sulpice in Parijs. Als componist schreef hij een groot oeuvre, waarvan alleen zijn tien orgelsymfonieën nog regelmatig worden uitgevoerd.

Het is dit jaar 150 jaar geleden dat Max **Reger** werd geboren. Hoewel hij van huis uit rooms-katholiek was maakte hij in zijn omvangrijke orgel-oeuvre regelmatig gebruik van koraal-melodieën uit de Lutherse traditie.

In de Duitse taal zijn de letters van de naam Bach de notennamen *bes - a - c - b*. Bach zelf gebruikte zijn naam al in zijn muziek en latere componisten als Schumann, Reger en Liszt maakten dankbaar gebruik van de mogelijk-heden van dit chromatische thema.

Het werk van **Liszt** is een mijlpaal in de 19^e-eeuwse orgelmuziek. Het is een niet liturgisch orgel-werk, bestemd voor de concert-praktijk, met een virtuoos-pianistisch karakter.

Widor aan het orgel van de Saint-Sulpice.

Zondagmiddag 2 juli 2023, 15.30 uur

Gijsbert Kok

Improvisatie

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

- Preludium en fuga in a BWV 543
- Trio in G BWV 1027a

Charles Marie Widor (1844-1937)

Scherzo (uit Symphony IV)

* *Collecte* *

Max Reger (1873-1917)

Uit *Choralvorspiele op. 67*:

- Jesu, meine Freude
- Wie schön leuchtet der Morgenstern

Franz Liszt (1811-1886)

Präludium und Fuge über B-A-C-H

Gijsbert Kok studeerde orgel, kerkmuziek, improvisatie en muziektheorie aan de conservatoria van Den Haag, Tilburg en Rotterdam en beiaard aan de Nederlandse Beiaardschool in Amersfoort. Hij is organist van de Abdijkerk in Den Haag - Loosduinen en de American Protestant Church in Den Haag. Tevens is hij stadsbeiaardier van Den Haag, Scheveningen en Voorschoten. Hij doceert muziektheoretische vakken aan het Rotterdams Conservatorium en heeft een concertpraktijk als organist, beiaardier en begeleider.

Toelichting

Vanmiddag kunt u luisteren naar een gevarieerd programma met bekende en minder bekende componisten.

Enkele daarvan stellen we hieronder aan u voor.

Michael **Schütz** is een Duitse kerkmusicus, componist en universitair docent. Hij is vooral toegewijd aan het verbinden van traditionele muziek-stijlen met popmuziekstijlen.

Mons Leidvin **Takle** studeerde aan het Conservatorium in Stavanger en het Oslo Conservatorium orgel en piano. Daarna studeerde hij in Zweden en de VS.

Hij had als solist en begeleider optredens in Scandinavië, Europa en de Verenigde Staten. Hij was organist in vele kerken.

Penella **Moreno** studeerde op 5-jarige leeftijd bij zijn vader Manuel Penella Raga, componist en directeur van het Conservatorio Superior de Música de Valencia en compositie bij Salvador Giner y Vidal. Nadat hij gradueerde was hij een geruime tijd organist in een kerk in Valencia.

Hij schreef vele liederen. Hij begeleidde opera- en zarzuela-gezelschappen bij hun uitvoeringen in Zuid-Amerika en ook in Cuba, de Verenigde Staten en Mexico. Geruime tijd was hij ook dirigent van het militaire orkest in Quito, Ecuador.

Als componist schreef hij rond 80 toneelwerken, zoals opera's, revistas (revues), zarzuelas en blijspelen.

Zondagmiddag 10 juli 2023, 15.30 uur

Warner Fokkens

Michael Schutz (* 1963)

Uit *20 Pop-Stücke für Orgel*:

The Beginning - Danse with me

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Gigue Fuga in G BWV 577 (met de dansende voetjes)

Jan Pieterszoon Sweelinck (1562-1621)

Balletto del granduca

Dmitri Dmitrijevitsj Sjostakovitsj (1906-1975)

Waltz no. 2

Johann Strauss (1804-1849)

Radetsky March

* Collecte *

Pyotr Ilyich Tchaikovsky (1840-1893)

Dance of the sugar Plum Fairy

Mons Leidvin Takle (* 1942)

The organ is dancing

Camille Saint-Saëns (1835-1921)

Le Cygne

Edward William Elgar (1857-1934)

Salut d'amour

Manuel Penella (1880-1939)

El Gato montés (Pasodoble torero)

Mons Leidvin Takle

Carousel of a child

Warner Fokkens studeerde hoofdvak Orgel bij Johann Th. Lemckert, Wim van Beek, Rienk Jiskoot, Piano bij Albert Brussee en 2e hoofdvak Kerkmuziek bij Theo Goedhart aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag. Tevens volgde hij improvisatielessen bij Johann Th. Lemckert en Bert Matter en masterclasses bij Gaston Litaize en John Cage. Aansluitend studeerde hij bij Leo van Doeselaar. Hij is vaste organist van de Bergkerk en dirigent van het koor Sing for Joy uit Maassluis en van het Haags Politie mannenkoor Entre Nous.

Toelichting

Psalm 19 is een werk voor koor en orkest van de Italiaan Benedetto **Marcello**. Het eerste deel is gebaseerd op de eerste zes verzen van de psalm en bezingt de majesteit en grootsheid van God.

Het lied *Ach wie flüchtig, ach wie nichtig* van de Duitser Georg **Böhm** herinnert ons aan de vergankelijkheid van onze aardse inspanningen. In acht coupletten (en dus ook acht variaties) worden de dingen opgenoemd waar wij veel energie in steken, zoals gezondheid, de behoefte aan erkenning en de zoektocht naar geluk. De tegenpool van al deze vluchtige zaken komt in de laatste zin van het achtste vers naar voren: "Hij die God vreest, zal voor altijd standhouden."

Arietta is afkomstig uit *Hexachordum Apollinis*, een verzameling van klavecimbelwerken van de Duitser Johann **Pachelbel** en bestaat uit een thema en zeven variaties. Het thema is kort en eenvoudig en het is verbazend hoe inventief Pachelbel dat weet te behandelen. Hij varieert kunstig met harmonieën, ritmes en versieringen.

Het werk van Ad **Wammes** is een syncopisch en geestig stuk. Het bevat het een bijna ononderbroken beweging in de linkerhand met de melodie in de rechterhand en een simpele pedaalpartij.

De Engelsman Christopher **Tambling** heeft veel gecomponeerd, niet alleen orgel- en kerkmuziek, maar ook een kinderliedjes en -musicals. Zijn compositie 'Highland Chapel' is eenvoudig van opzet, maar de fraaie melodie zal velen kunnen bekoren.

De Brit Harvey **Grace** was organist, dirigent, componist, docent en redacteur van The Musical Times. Hij is het bekendst geworden als redacteur, maar zijn composities mogen er ook zijn, want Grace verstond de kunst om een eigen muzikaal idioom te ontwikkelen.

De Fransman Alexandre **Guilmant** schreef een mars gebaseerd op Händels *Lift up your heads*. Het werk opent met een langzame, rustige mars om vervolgens over te gaan in een levendige fuga, met als climax de terugkeer van de mars, maar dan met alle registers open.

Zondagmiddag 16 juli 2023, 15.30 uur

Aarnoud de Groen

Benedetto Marcello (1686-1739)

(Transcriptie: Dan Miller)

Psalm 19

Georg Böhm (1661-1733)

Partita *Ach, wie nichtig, ach, wie flüchtig*

Johann Pachelbel (1653-1703)

Arietta

Ad Wammes (*1953)

The Messenger on the Hill

* *Collecte* *

Christopher Tambling (1964-2015)

Highland Chapel

Harvey Grace (1874-1944)

Meditation

Alexandre Guilmant (1837-1911)

Marche sur un thème de Händel: Lift up your heads

Aarnoud de Groen studeerde orgel aan het Haags Conservatorium bij Rienk Jiskoot en nadien bij Ben van Oosten. Hij werd in 1990 de organist van de Julianakerk in Den Haag en nadat deze kerk in 1997 aan de eredienst werd onttrokken verhuisden zowel orgel als organist naar de Bethlehemkerk in Den Haag. Hij is de vaste begeleider van het Christelijk Residentie Mannenkoor en van de Westlandse Koorvereniging Musica.

Toelichting

Vanmiddag kunt u luisteren naar een gevarieerd programma met bekende en minder bekende componisten. Enkele daarvan stellen we hieronder aan u voor.

Paul **Hofhaimer** was een Oostenrijkse organist en componist. Hij was bijzonder begaafd in improvisatie en werd door veel schrijvers beschouwd als de beste organist van zijn tijd.

Heinrich Nikolaus **Gerber** was hof-organist in Sondershausen en componeerde muziek voor klavier, orgel en harp. Hij maakte ook muziek-instrumenten. Een van zijn uit-vindingen was een xylofoon die vanaf een toetsenbord werd bespeeld.

Bohuslav Matěj **Černohorský** was een Tsjechisch componist en organist. Hij studeerde aan de Karelsuniversiteit van Praag filosofie, theologie en muziekwetenschap en werd monnik bij de Franciscanen. Daarna ging hij naar Assisi, waar hij organist en dirigent van de capella werd van de Santa Anna-kerk. Terug in Praag had hij groot succes met zijn muzikale inspanningen en hij werd met de titel *Meester* onderscheiden.

De Belg Joseph **Jongen** was componist, muziekpedagoog en organist. In 1897 behaalde hij de Prix de Rome voor zijn cantate *Comala*. Hij was adjunct-docent harmonie en contrapunt aan het Koninklijk Conservatorium Luik en daarna docent en later directeur aan het Koninklijk Conservatorium Brussel. In zijn vrije tijd componeerde hij veel stukken voor orgel.

Denis **Bédard** is een Canadese componist van orgelwerken en koorstukken. Hij studeerde aan het *Conservatoire de musique du Québec*. Een reeks beurzen stelde hem in staat om studies voort te zetten in Parijs bij André Isoir (orgel) en Laurence Boulay (klavecimbel) en in Montreal bij Bernard Lagacé (orgel en klavecimbel). Na het winnen van de Prix d'Europe in 1975 voor zijn klavecimbeluitvoering, studeerde hij piano, klavecimbel en orgel bij Gustav Leonhardt.

Zondagmiddag 23 juli 2023, 15.30 uur

Philip Crozier (Canada)

Girolamo Frescobaldi (1583-1643)

Bergamasca (uit *Fiori Musicali*)

Domenico Zipoli (1688-1726)

All' Offertorio

Paul Hofhaimer (1459-1537)

Fantasy on *On freudt verzer*

Heinrich Nicolaus Gerber (1702-1775)

Twee Inventionen (in C en G)

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Kleines harmonisches Labyrinth BWV 591 (Introitus - Centrum - Exitus)

Henry Purcell (1659-1695)

Voluntary on the Old 100th (Z 721)

* *Collecte* *

Bohuslav Matěj Černohorský (1684-1742)

Fugue in a

J.S. Bach (?)

Fantasia in c

Joseph Jongen (1873-1953)

Petit Prélude

Max Reger (1873-1916)

Canon op. 59 No. 4

Denis Bédard (*1950)

Hommage (à la mémoire de Sylvie Poirier) (2014)

Samuel Sebastian Wesley (1810-1876)

Choral Song and Fugue

Philip Crozier studeerde in 1979 af aan de universiteit van Cardiff (GB), waar hij in 1978 en 1979 de Glynne Jones prijs voor orgel won. Hij zette zijn studie voort in Parijs bij de blinde organist André Marchal. In 1984 verhuisde hij naar Canada, waar hij Director of Music werd van de St. James United Church in Montreal en organist en koordirigent van de Temple Emanu-El-Beth Sholom.

Toelichting

Het hart van het programma is gevuld met muziek van de Duitse componist Max **Reger** die dit jaar 150 jaar geleden geboren werd. Voor de ontwikkeling van de orgelmuziek in de 19e eeuw is Reger van groot belang geweest. Hij zei ooit eens dat de Protestanten werkelijk niet wisten welke een schat aan kerkelijke melodieën zij hebben. Hij kon dat zeggen omdat hij als overtuigd Rooms-Katholiek ook de diensten van de Evangelisch-Lutherse gemeente in dezelfde kerk begeleidde. Met die uitspraak gaf Reger aan dat er maar bar weinig werd gecomponeerd voor de koraalmuziek van protestantse huize. Mede dankzij Reger is de orgelliteratuur in de Protestantse kerk weer op de kaart gezet en zijn bijdrage tot het aantal koraalbewerkingen groot.

Vanmiddag klinken er een aantal 'kleine' koraalbewerkingen: kort van duur, maar groots van opzet.

Reger geeft een enorme impuls aan het werk waar **Mendelssohn** al eerder mee was begonnen, want deze componist componeerde als een van de eersten in de 19e eeuw weer orgelmuziek waarin de protestantse koralen doorklonken.

Invloeden van Mendelssohn zijn hoorbaar in het werk van **Samuel de Lange Sr.** Toen hij nog maar 10 jaar jong was, bekwaamde De Lange zich in het orgelbouwwak bij niemand minder dan Isaac Reichner, de zoon van Joachim Reichner, de bouwer van het orgel in de Abdijkerk. Op een gegeven moment besloot hij echter een muziekstudie te gaan doen. Nadat hij enkele jaren hulporganist was in de Lutherse Kerk, werd hij uiteindelijk organist van de Grote- of St. Laurenskerk in Rotterdam. Van de vier sonates voor orgel die hij componeerde, zijn er twee gebaseerd zijn op een protestants koraal. Zo werd ook in Nederland een oude traditie in ere hersteld en werd De Lange Sr. op zijn beurt weer een inspiratiebron voor een volgende generatie.

Max Reger

Zondagmiddag 30 juli 2023, 15.30 uur

Jeroen de Haan

Samuel de Lange Sr. (1811-1884)

Sonate I *Sollt' ich meinem Gott nicht singen?*

Maestoso - Andante - Final/vivo

Max Reger (1873-1916)

- Kanon in E, op. 59/4
- Drie koraalbewerkingen uit op. 65:
  - Nun freut euch, lieben Christen gmein
  - Seelenbräutigam
  - Ein feste Burg ist unser Gott
- Melodia in B, op. 129/4

* *Collecte* *

Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809-1847)

Sonate II

Grave - adagio - allegro maestoso - fuga/allegro moderato

Jeroen de Haan is als cantor-organist werkzaam in de Evangelisch-Lutherse kerk in Woerden. Vanuit die functie schrijft hij motetten en liedzettingen voor de Lutherse cantorij in Woerden. Een aantal daarvan verscheen in druk. Als orgeldocent heeft hij een bloeiende praktijk. Voor de opleiding Kerkmuziek-III van de PKN doceert hij de algemene vakken waaronder hymnologie en muziekgeschiedenis. Hij is redactielid van het tijdschrift 'Muziek & Liturgie', waarvoor hij o.a. de liedbesprekingen verzorgt. Hij is een warm pleitbezorger voor de orgelmuziek van Jaap Dragt (1930-2003) en verzorgt met Boeijenga Music (her)uitgaven van deze werken.

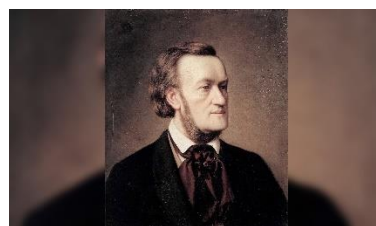
Toelichting

Een van de hoogtepunten uit het orgelrepertoire van de klassieke tijdspanne is het Konzert F-Dur op. 55 van **Rinck**, ook wel *FlötenKonzert* genoemd. Omdat hij leerling was van Johann Christian Kittel (1732-1809), was hij enerzijds verbonden met de barokke, polyfone manier van componeren, maar horen we ander-zijds dat hij al meegaat met de manier van componeren zoals zijn tijd-genoten Mozart en Haydn deden. Het concert doet qua karakter erg denken aan een klassieke symfonie.

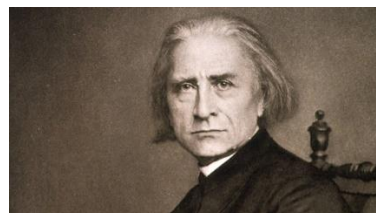
De romantisch symfonische orgelmuziek is indirect door Wagner ontstaan. **Widor** hoorde de eerste uitvoering van Wagner's *Der Ring des Nibelungen* te Bayreuth in 1876. Na zijn terugkomst componeerde hij zijn zesde symfonie. De Wagneriaanse invloeden zijn hierin terug te horen. De schoonvader van Wagner, Franz Liszt, maakte een bewerking van het beroemde *Pilgerchor* (Tannhäuser-opera). Het werk klinkt zo goed op orgel door het religieuze, marsachtige karakter van het stuk. De melodie van het stuk is een van de meeste lyrische en mooie melodieën, die Liszt in deze bewerking als het ware boven het orgel uit laat zingen.

Ook Max **Reger** bezocht het festival te Bayreuth. Hij was toen 15 jaar. Na deze ervaring besloot hij de rest van zijn leven te wijden aan de muziek. Hierdoor zijn tal van schitterende composities ontstaan.

Zijn *Introduktion und Passacaglia* is compact van structuur, indrukwekkend qua opbouw en muzikale taal. Het heeft alle elementen voor een goed stuk. Na een korte introductie volgt een passacaglia. De basnoot in het pedaal brengt het thema ten gehore, terwijl de bovenstemmen daarop variëren.

Richard Wagner

Franz Liszt

Charles-Marie Widor

Zondagmiddag 6 augustus 2023, 15.30 uur

Steven Knieriem

Johann Christian Heinrich Rinck (1770-1846)

Konzert in F op. 55 (*Flöten-Konzert*)

- Allegro maestoso
- Adagio
- Rondo
- Allegretto

Charles-Marie Widor (1844-1937)

Uit Symphonie VI, op 42/2:

- Cantabile
- Intermezzo

* *Collecte* *

Richard Wagner (1813-1883)

(transcriptie: Franz Liszt)

Pilgerchor (uit de opera *Tannhäuser*)

Max Reger (1873-1916)

Introduktion und Passacaglia in d

Steven Knieriem (2001) studeert hoofdvak orgel aan het Codarts conservatorium in Rotterdam, aanvankelijk bij Ben van Oosten en thans bij Christian Schmitt en Zuzana Ferjenčíková. Hij is prijswinnaar van verschillende (internationale) orgelconcoursen. Hij wordt vaak gevraagd voor het geven van soloconcerten en concerten in samenwerking met koren, vocalisten en instrumentalisten. Zijn uitvoeringen brachten hem op bekende locaties met beroemde orgels in Nederland, Duitsland, Frankrijk en Italië.

Toelichting

Binnen het orgeloeuvre van **Bach** neemt de *Praeludium & Fuga in d* een aparte plaats in. De fuga is een eigen transcriptie van Bach van de fuga uit de Sonate in g BWV 1001 voor vioolsolo. De polyfonie is vanwege de violachtergrond logischerwijs wat minder doorwrocht en er zijn hier-door veel eenstemmige muzikale passages, slechts ondersteund door korte harmonieën. Het muzikale betoog is echter ongehoord boeiend en kent een grote vertellende zeggingskracht.

Een van Bachs vroege orgel-composities is zijn partita over het avondlied *Christ, der du bist der helle Tag*. De variaties kenmerken zich door een grote mate van poëzie en zijn overwegend intiem van karakter.

De *Sonate in Bes* van **Carl Philipp Emanuel Bach** is een vrolijke compositie. Heel bijzonder is de opbouw van het openingsdeel *Allegro*.

Zijn andere sonates voor orgel beginnen altijd sterk, afgewisseld door zachte passages. Hier is hier precies andersom: een uitvoerig thema in milde sfeer, zeer gelijkmatig van karakter krijgt de gelegenheid zich eerst helemaal te ontwikkelen. Maar, opeens presenteert zich een tweede thema met een veel impul-siever, onstuimiger karakter. Het middendeel *Arioso* is lieflijk, zingend van karakter. Het slotdeel *Allegro* is een vederlicht, gracieus stuk vol charme.

Air Varié La Roxolane van **Joseph Haydn** bevat variaties over een pittig thema, om beurten in mineur en majeur.

Tot slot de prachtige *Paraphrase sur Ave Maris Stella* van de Waalse componist **Paul Barras**, die met zijn werk helemaal staat in de Frans-symfonische traditie. Op grootse en joyeuze wijze wordt de gregoriaanse hymne gebruikt.

Zondagmiddag 13 augustus 2023, 15.30 uur

Eric Koevoets

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

- Praeludium et Fuga in d BWV 539
- Partita diverse sopra *Christ, der du bist der helle Tag* BWV 766

Carl Philipp Emanuel Bach (1714-1788)

Sonate in Bes Wq 70/2

- Allegro
- Arioso
- Allegro

* *Collecte* *

Joseph Haydn (1732-1809)

Air Varié *La Roxolane*

Paul Barras (1925-2017)

Paraphrase sur *Ave Maris Stella*

Eric Koevoets studeerde aan het Rotterdams Conservatorium orgel bij Jet Dubbeldam (Uitvoerend en Docerend Musicus), piano bij Frans van Hoek en (Docerend Musicus) en koordirectie bij Barend Schuurman. Ook volgde hij improvisatielessen bij Arie J. Keijzer en Hayo Boerema. Tevens behaalde hij het diploma kerkmuziek. Hij is sinds 2007 dirigent-organist van de Sint Lambertus-kerk te Rotterdam-Kralingen. Daarnaast is hij dirigent van Vrouwenkoor La Confiance en piano- en orgeldocent aan Muziekonderwijs-centrum Dubbelsteyn te Dordrecht. In 2024 komt het laatste deel uit van een integrale uitvoering op CD van het orgeloeuvre van Johann Sebastian Bach.

Toelichting

Dit programma zou als titel 'terug in de tijd' kunnen hebben. De meeste orgelconcertprogramma's beginnen met vroege muziek, en eindigen met de late. Bij dit concert heb ik dat eens omgedraaid. Dat past ook goed bij het orgel waar ik vanmiddag op speel: het heeft romantische stemmen van Witte, maar ook nog een prachtige barokke 'kern' van Reichner. Beide kanten van het instrument kunt u vandaag horen!

De *prelude en fuga in g* van **Brahms** is juist geïnspireerd op die vroege, barokke muziek. In het virtuoze preludium hoor je componisten als Buxtehude en Bach terugkomen, met grillige uitspattingen. Brahms schreef dit stuk in een periode dat hij zeer geïnspireerd was door deze componisten.

Na dit werk klinken twee rustige werken van Brahms en Mendelssohn. Bij Brahms speel ik de koraalmelodie in het pedaal, deze koraalmelodie horen we verderop in het programma terugkomen. In de muziek van **Mendelssohn** wordt het prachtige, rustige thema een aantal keer gevarieerd.

In de eerste koraalbewerking van **Bach** speel ik, net zoals eerder bij Brahms, de koraalmelodie met de voeten. De handen hebben daardoor tijd vrij voor prachtige omspelingen.

Handel schreef zijn orgelconcerti als pauzemuziek tussen de aktes van opera's. De meeste van deze stukken zijn dan ook niet ál te diepgravend. Ook in dit orgelconcerto spat de luchtigheid en het speelplezier van de twee snelle allegro-delen af. Deze concerten zijn geschreven voor orgel en orkest. Aangezien we vanmiddag (helaas) geen orkest voor-handen hebben, speel ik een bewerking van de Franse componist Marcel Dupré – met nog wat kleine aanpassingen door mijzelf.

Een portret van Georg Friedrich Händel gemaakt door James Thornhill rond 1720

Zondagmiddag 20 augustus 2023, 15.30 uur

Niels de Klerk

Johannes Brahms (1833-1897)

- Preludium en Fuga in g
- Koraalbewerking *Herzlich tut mich verlangen*

Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809-1847)

Andante mit Variationen in D

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Twee koraalbewerkingen:

- Von Gott will ich nicht lassen BWV 658
- Herzlich tut mich verlangen BWV 727

* *Collecte* *

Georg Frederic Händel (1685-1759)

Organ Concerto In D Minor, op. 7, No. 4

- Adagio
- Allegro
- Largetto
- Allegro

Niels de Klerk (1997) behaalde de Master Economics en de Master of Music aan de Tilburg University. Hij volgde de lessen bij onder meer Ruud Huijbregts, Hayo Boerema, Leo van Doeselaar, Jan Hage, Arjen Leistra, Bart Rodyns en Peter Van de Velde. Daarnaast studeerde hij kerkmuziek aan het Codarts Conservatorium in Rotterdam. Als bijvakken studeerde hij piano, klavecimbel en koordirectie.

Naast muziek is hij voor vier dagen werkzaam als Partnermanager bij SBR Nexus. Op de lange termijn hoopt hij inzichten uit de economische wetenschap en het bedrijfsleven nog meer in de praktijk te kunnen brengen in de culturele sector.

Toelichting

De tekst van het koraal *Wachet auf, ruft uns die Stimme* is in 1599 geschreven door Philipp Nicolai. U vindt deze hiernaast. In dit lied draait alles om het bijbelverhaal van de dwaze en de wijze bruidsmeiden.

Reger's fantasie bestaat uit 4 delen en begint met een introductie, waarna de drie coupletten van het lied ieder afzonderlijk worden uitgewerkt. Reger schets in de introductie het donkere tafereel van een kerkhof, waarin tweemaal onverwachts een donderslag doorbreekt. De inzet van het eerste couplet omschrijft hij als de stem van engel.

Tijdens dit couplet vindt er een crescendo plaats, dat doorvloeit in de eerste helft van het tweede couplet.

De tweede helft van dat couplet, waarin de tekst over eucharistie, wordt plotseling zachter en langzaam uitgewerkt.

Het derde couplet gaat over het zingen ter ere van God en Reger werkt dit feestelijk uit in een fuga.

Wachet auf, ruft uns die Stimme
 Wachet auf, ruft uns die Stimme
 Der Wächter sehr hoch auf der Zinne,
 Wach auf, du Stadt Jerusalem!
 Mitternacht heißt diese Stunde,
 Sie rufen uns mit hellem Munde:
 Wo seid ihr klugen Jungfrauen?
 Wohlauf, der Bräut'gam kömmt,
 Steht auf, die Lampen nehmt!

Halleluja!

Macht euch bereit
 zu der Hochzeit,
 Ihr müßet ihm entgegengehn!

Zion hört die Wächter singen,
 Das Herz tut ihr vor Freuden springen,
 Sie wachet und steht eilend auf.
 Ihr Freund kommt vom Himmel prächtig,
 Von Gnaden stark, von Wahrheit mächtig,
 Ihr Licht wird hell, ihr Stern geht auf.

Nun komm, du werthe Kron',
 Herr Jesu, Gottes Sohn!

Hosianna!

Wir folgen all'
 zum Freudensaal
 Und halten mit das Abendmahl.

Gloria sei dir gesungen
 Mit Menschen- und mit Engelszungen,
 Mit Harfen und mit Zimbeln schon.
 Von zwölf Perlen sind die Pforten
 An deiner Stadt, wir sind Konsorten
 Der Engel hoch um deinen Thron.

Kein Aug hat je gespürt,
 Kein Ohr hat mehr gehört
 Solche Freude.

Des sind wir froh,

i-o, i-o,

Ewig in dulci júbilo.

Zondagmiddag 27 augustus 2023, 15.30 uur

Maarten Wilmink

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

(transcriptie: Jean Guillou)

Adagio und Fuge in c KV 546

François Couperin (1668-1733)

Uit *Messe pour les Paroisses*:

Élevation – Cromorne en Taille

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Triosonate II BWV 526

- Vivace
- Largo
- Allegro

* *Collecte* *

Max Reger (1873-1916)

Phantasie über den Choral *Wachet auf, ruft uns die Stimme* op. 40,2

Maarten Wilmink (2001) studeert aan het conservatorium in Rotterdam hoofdvak orgel, aanvankelijk bij Ben van Oosten en momenteel bij Zuzana Ferjenčíková. Tevens volgt hij improvisatielessen bij Hayo Boerema en studeert hij kerkmuziek. Hij volgde minors in piano, basso continuo en koordirectie. Sinds 2022 is hij organist-dirigent in de St. Stephanuskerk te Borne. In 2023 werd hij voor twee jaar benoemd tot organ scholar in Ratingen (Duitsland). Hij won prijzen bij het SGO-concours 2018 - Groningen (1e prijs van zijn categorie), Quintus concours 2021 – Kampen (1e prijs) en de Rino Benedet Organ Competition 2022 – Bibione (Italië) (2e prijs).

Zaterdag 9 september 2023, 11.00-14.00 uur

Vincent Hildebrandt

Deze bespelingen zijn inloopconcertjes, u kunt vrij rondlopen in de kerk. Aanvang 11.00-12.00-13.00-14.00 uur.

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Jesu bleibet meine Freude / Jesu Joy of Man's Desiring BWV 147
(transcriptie voor orgel van Maurice Duruflé)

Jean-Adam Guilain (1680-1739)

Suite du premier ton

Plein Jeu – Trio – Duo – Basse de Trompette – Récit – Dialogue – Petit Plein Jeu

Josef Gabriel Rheinberger (1839-1901)

Cantilena

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Tocatta en fuga in d BWV 565

Deze bespeeling opent met een koraalbewerking van Bach die afkomstig is uit zijn Cantate BWV 147 voor koor en orkest. Duruflé maakte daar een versie van voor orgel-solo. Ook de bekende Cantilena van Rheinberger is in origine niet voor orgel geschreven, maar maakt onderdeel uit van zijn elfde symfonie. Daartussen klinkt een suite van de Franse barokcomponist Guilain. De Franse orgelsuites ontstonden in het midden van de 17de eeuw. Hoewel het ritme en het tempo, dus ook het karakter van de delen zijn afgeleid van instrumentale dansen, was deze muziek primair bedoeld voor de kerkdiensten, in afwisseling met de gregoriaanse gezangen. Als afsluiting fungeert Bachs beroemdste orgelwerk - een jeugdig bravourestuk dat Bach componeerde in zijn gymnasiumtijd in Lüneburg rond 1701.

Vincent Hildebrandt behaalde in 1980 het Diploma Kerkmuziek als leerling van Adriaan Engels, Barend Schuurman en Arie Eikelboom en kreeg orgelles van Ben Fey, Jacques van Oortmerssen en Geert Bierling. Hij was van 1969 tot 2020 hoofdorganist van de Abdijkerk (nu tweede organist). In 2009 werd hij koninklijk onderscheiden voor zijn activiteiten om de Abdijkerk op de (kerk)muzikale kaart te zetten en in 2019 kreeg hij aarvoor tevens de *Haagse Stadspenning* en het *Draaginsigne in Goud met Briljant*. In 2016 kreeg hij de *Médaille d'Argent* van de Franse *Société Académique d'Education et d'Encouragement 'Arts-Sciences-Lettres'* voor zijn verdiensten voor de Franse orgelcultuur.

Zaterdag 9 september 2023, 15.30 uur

Gijsbert Kok

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Fantasia in G BWV 572

Très vitement – Grave - Lentement

Georg Böhm (1661-1733)

Partita *Freu dich sehr, o meine Seele*

Max Reger (1873-1917)

Uit *Choralvorspiele* op. 67:

- Straf mich nicht in deinem Zorn
- Vater unser im Himmelreich
- Dir, dir, Jehovah, will ich singen

Christopher Tambling (1964-2015)

- Trumpeting Tune
- Romanze
- Fanfare for St. Gregory

*De driedelige Fantasia BWV 572 van **Bach** is ook bekend onder de titel Pièce d'orgue. Inderdaad vertoont het werk invloeden van de Franse orgelmuziek, met name in het vijfstemmige middendeel.*

*De variatiereeks van **Böhm** over Freu dich sehr (melodie van psalm 42) is zeer geschikt om de vele klankmogelijkheden van het orgel te demonstreren.*

*Hoewel **Reger** rooms-katholiek was schreef hij een groot aantal korte koraalvoorspelen en enkele grote koraalfantasieën waarin hij gebruik maakt van het Lutherse kerklied.*

*De jong overleden organist en componist Christopher **Tambling** slaagt er in zijn orgelwerken in om de typisch Britse sfeer van componisten als Edward Elgar op te roepen. Niet voor niets heeft een van zijn bundels orgelmuziek als titel "Very British"..*

Biografie Gijsbert Kok: zie pagina 6

Abdijkerk - najaar 2023

Orgelconcerten bij kaarslicht

Toegang €10; passe-partout drie concerten €20.
Inclusief fraai programmaboekje.

zaterdag 04 november 2023, 15.30

Eric Lebrun (Parijs)

zaterdag 11 november 2023, 15.30

Alma Bettencourt (Parijs)

zaterdag 18 november 2023, 15.30

Olivier Penin (Parijs)

Foto: Vincent Brügemann

Bent u al Vriend van onze Stichting?

Arie Molenkamp
Stichting

Deze concerten kunnen mede plaatsvinden dankzij de financiële steun van de Arie Molenkamp Stichting. U kunt ons steunen door **Vriend** te worden van de Stichting en jaarlijks minimaal €15 over te maken op NL87RABO0119625776 t.n.v. Arie Molenkamp Stichting te Den Haag o.v.v. (nieuwe) Vriend en uw e-mailadres. Onze stichting is door de belastingdienst als culturele ANBI instelling erkend waardoor uw gift voor 125% aftrekbaar is voor de inkomstenbelasting. Uw steun wordt bijzonder gewaardeerd!

Tijdens de concerten wordt een collecte gehouden en kunt u desgewenst via een QR-code uw bijdrage ook digitaal overmaken. Wij danken u bij voorbaat voor uw gulle gift.

Na afloop van de concerten is er gelegenheid even na te praten en kennis te maken met de organist onder het genot van een kopje koffie of thee.

Wij attenderen u graag op onze boekentafel achter in de kerk, waar u boeken, foto's, Cd's, kaarten en nog veel meer kunt verkrijgen. Ook vindt u daar een fijne selectie van tweedehands boeken voor zeer geringe prijzen.

De opbrengst komt ten goede aan onze Stichting.

Alle concerten zijn live en achteraf te bekijken op kerkdienstgemist.nl/stations/2469-Abdijkerk-Loosduinen

Het maken van geluids- en/of beeldopnames zonder expliciete toestemming van de organistoren en uitvoerende is verboden.

Bent u nog geen abonnee op onze nieuwsbrief? Stuur dan een mail naar ams@abdijkerk.nl o.v.v. 'nieuwsbrief'. Wij houden u dan op de hoogte van al onze activiteiten.

Arie Molenkamp
Stichting